

BIBLIO 31.03.2020

Ένας τυπικός αντιήρωας της εποχής μας στον σταυρό του μαρτυρίου

ΑΝΘΟΥΛΑ ΔΑΝΙΗΛ

ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ**Μάρτυς μου ο Θεός εκδ. Μεταίχμιο**

Το βιβλίο του Μάκη Τσίτα τιμημένο με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014, με ωραίο, νέο, υπαινικτικό εξώφυλλο και αποσπάσματα από τριάντα τουλάχιστον κριτικές, επανεκδίδεται από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. Το μυθιστόρημα γνώρισε μεγάλη επιτυχία, μεταφράστηκε στο εξωτερικό, μεταφέρθηκε στη θεατρική σκηνή και συγκίνησε, επειδή έπιασε τον σφυγμό του αναγνωστικού και θεατρικού κοινού, σε μια στιγμή έξαρσης της οικονομικής κρίσης.

Ο ήρωας του βιβλίου, ο Χρυσοβαλάντης, εξέφραζε εκείνη τη στιγμή τον πάσχοντα Έλληνα, τον παραδομένο στον φόβο, στην ψυχική ερημιά και στην απουσία της ανθρώπινης αλληλεγγύης. Συγκεκριμένα, ο Χρυσοβαλάντης είναι ένας ανύπαντρος πενηντάρης, που δουλεύει εξοντωτικά σε μια εταιρεία γραφικών τεχνών, προέρχεται από οικογένεια αυστηρών αρχών και θρησκευόμενη, έχει δύο αδελφές ανύπαντρες και είναι ο μόνος που φροντίζει για όλα. Παρ' όλα αυτά, κάποια μέρα, άρρωστος, χωρίς σπίτι, χωρίς δουλειά, θα βρει την πόρτα κλειστή, διωγμένος από όλους. Και τότε θα αρχίσει έναν παραληρηματικό μονόλογο, από τον οποίο αναδύονται και οι φωνές των προσώπων που τον πλαισιώνουν και τον εξοντώνουν, στη δραματική ανάπτυξη της περιπέτειάς του.

Ο «Εξαποδώ» το αφεντικό, ο αυταρχικός πατέρας, η αδύναμη μητέρα, οι ανύπαντρες αδελφές, οι αγαπητικές. Λόγω εγγενούς γνώσης, προβαίνει σε μια σοβαρή εκτίμηση του επαγγέλματος των γραφικών τεχνών, εκθέτοντας τα αίτια της έκπτωσης της δουλειάς, βλέποντας ότι το «καράβι βουλιάζει». Κάνει σωστές παρατηρήσεις για την τεχνολογία, τους Αμερικανούς, τους Ιάπωνες, την παραοικονομία στην Ελλάδα. Όταν όμως στρέφεται στα προσωπικά του, πέφτει από την άλλη όχθη της σοβαρότητας και παρουσιάζεται ως ο άνθρωπος που έχει τρικυμία εν κρανίω.

Άνθρωπος θρησκόληπτος, αλλά και «αλάνι», έχει αριστοκρατικές απαιτήσεις για την ιδεατή μελλοντική σύζυγο που ακόμα δεν βρήκε και την εκλεκτή προίκα που θα απαιτήσει. Όλα αυτά τα δείγματα μιας σαλής προσωπικότητας, σε πρώτο επίπεδο, προκαλούν το γέλιο.

Ο Τσίτας, δηλαδή, πλάθει έναν τύπο σουρεαλιστικό, αποκλίνοντα, έναν που δεν παριστάνει, αλλά είναι και δεν είναι και τρελός και σωστός, που ζει και κινείται σε ένα ιδιαίζον είδος περιθωρίου. Γεμάτος παραισθήσεις, παρανοήσεις, στρεβλές απόψεις αλλά και υγιείς, εν πλήρει συγχύσει, μπαλαντζάρει ανάμεσα στο τραγικό και στο γελοίο. Όμως, αποδομώντας τον σταδιακά, ο δημιουργός του αποκαλύπτει τα άλλα επίπεδα που συμβάλλουν στο πλάσιμό του. Και μαζί του φέρνει στην επιφάνεια την κοινωνία με τα προβλήματά της, τις αντιφάσεις της και την άμετρη σκληρότητά της, πίσω από τη εκσυγχρονισμένη βιτρίνα της.

Μεταξύ σοβαρών κοινωνικών παρατηρήσεων και ευτράπελων απαιτήσεων, πίσω από τη μάσκα του Χρυσοβαλάντη, ο Τσίτας στήνει το σκηνικό μέσα στο οποίο άνθρωποι σαν αυτόν θα πληρώσουν την ώρα της οικονομικής κρίσης το τίμημα της προηγούμενης ευμάρειας της εποχής του 2004. Ο Χρυσοβαλάντης, με άλλα λόγια, θα γίνει ο σκληρός καθρέφτης μιας απάνθρωπης κοινωνίας, που εκμεταλλεύεται τον αφελή, τον εύπιστο, τον σπουδαίο μέσα στη φαντασία του, αλλά και τον εν τη διανοία του αθώο. Γιατί ο ευφάνταστος άνθρωπος, ο σαλεμένος, ο πτωχός τω πνεύματι και με τη φαντασία του «ταλαντούχος» σε πολλά πεδία της τέχνης –τραγουδιστής, ποιητής, ψάλτης, καλός και επίδοξος εραστής– την κρίσιμη στιγμή αδύναμος, φτωχός και εγκαταλελειμμένος θα ανακαλύψει ποιος είναι.

Από απόψεως τεχνικής, το βιβλίο του Τσίτα αξιοποιεί τον μονόλογο, κάνει τα απαραίτητα φλας-μπακ, και μέσα από τα άλλα πρόσωπα που παίρνουν τον λόγο συμπληρώνεται το παζλ που αντανάκλα την κοινωνική πραγματικότητα. Ο λόγος σε ένα πρώτο επίπεδο είναι απλός, καθημερινός, τρέχων, δυναμικός, με φυσιολογικά ενταγμένο μέσα του ένα τολμηρό λεξιλόγιο, δείγμα του κοινωνικού επιπέδου, με όλα τα σημανόμενα της λέξης. Ωστόσο, είναι φανερό και οι διαφυγές σε άλλα επιστημονικά πεδία, αποκαλύπτοντας έναν άλλο κόσμο, παιδείας και γνώσης του συγγραφέα, όπως η σημασία που δίνουν οι ψυχολόγοι στα πρώτα παιδικά χρόνια για το χτίσιμο της προσωπικότητας του ανθρώπου. Όταν ο δυστυχής Χρυσοβαλάντης λέει ότι «η παιδική μου ηλικία - μια φυλακή», υπονοεί αυτό που σήμερα λέμε «μπρούλινγκ».

Η ροή της αφήγησης συχνά διακόπτεται από παρεμβολές ποιημάτων, τραγουδιών, εκκλησιαστικών αποσπασμάτων, κοντακίων και τροπαρίων, τα οποία προσδίδουν έναν ευτράπελο χαρακτήρα στο όλον, όμως λειτουργούν και ως ανακουφιστικά ιντερμέδια, όταν το κλίμα βαραίνει. Και η μεγάλη ανατροπή επέρχεται, όταν ο ήρωας φοβάται και κάθε τι που μας έδινε μια αίσθηση του χιούμορ μετατρέπεται σε οδύνη: «Φοβάμαι μη φουντάρω. Θα φουντάρω... Φοβάμαι. Φοβάμαι. Εγώ δε πτωχός και πένης· ο Θεός βοήθησόν μοι... Κύριε, μη χρονίσης».

Έτσι, αφού ο Τσίτας έστησε στην αρχή έναν «γελοίο» ήρωα και αφού ανέδειξε τις δραματικές εντάσεις και τις συναισθηματικές κορυφώσεις που οδηγούν στην έξοδο, αναποδογυρίζοντας τον συναισθηματικό μας κόσμο, στο τέλος ανέτρεψε έναν «τραγικό». Σκέπτομαι μάλιστα, ότι στο νέο εξώφυλλο, το σχήμα του κάπως κόκκινου σταυρού συνιστά τον σταυρό του μαρτυρίου κάποιου που δεν ήταν Θεός ούτε άνθρωπος κανονικός. Ήταν απλώς ένας άνθρωπος έρημος σε ένα κόσμο απάνθρωπο. Το βιβλίο του Μάκη Τσίτα με ένα βίαιο τράβηγμα της μάσκας, μας αποκάλυψε την απέραντη τραγικότητα ενός σαλεμένου ανθρώπου, σ' έναν κόσμο παράλογο, όπου η επίκληση στη μαρτυρία του Θεού, είναι η έσχατη καταφυγή του απελπισμένου την ώρα που κανείς δεν τον ακούει...

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ

COMMENTS

MAIL

TWITTER

FACEBOOK

INSHARE

ΔΙΑΒΑΣΤΕ
ΕΠΙΣΗΣ

Τηλεοπτικές Προτάσεις

Επίδοξος ληστής με...
χειρουργική μάσκα στη
ΘεσσαλονίκηΤο φεστιβάλ Comicdom
Con γίνεται (για λίγο)
ψηφιακό

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΩΗΣ

Η τέχνη της στοχαστικής
παρατήρησης

ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

No 1 TRUSTED
NEWS PORTAL
IN GREECE
REUTERS INSTITUTE 2019 Award

ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κύριο Άρθρο
ΚληρονομιάΑλέξης Παπαχελάς
Οι ήρωες πίσω από τις μάσκεςΝίκος Κωνσταντάρης
Ζήτημα επιβίωσηςΚώστας Ιορδανίδης
Όσα δημιουργήσαμεΧρήστος Γιανναράς
Α-νότιος βίος και ιός

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Μαθήματα αρμονίας με το πολύμπριζο»

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΧΑΡΜΠΗΣ

Για τους «στερημένους» σινεφίλ, τόσο το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης όσο και η Ταινιοθήκη της Ελλάδος διοργανώνουν «σπιτικές» προβολές.

ΠΟΛΗ

Η μαυρόασπρη Αθήνα της Άννας Βιχ

ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αυτές τις παράδοξες, μουντές, μακριές μέρες που συμπίπτουν με τον ερχομό της άνοιξης, φωτίζονται στις σήραγγες της μνήμης, πρόσωπα που αγάπησαν αυτήν την πόλη. Στους περιπάτους που έκαναν, στη σιωπή που φύλαξαν, στις φωτογραφίες που έδωσαν, χαμηλώνουμε το βλέμμα και διαστέλλουμε αυτό το αίσθημα μιας κοινής χώρας που ορίζεται εκτός γεωγραφίας.

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ

Σήμερα Εβδομάδα Μήνας

- Ένα κουκούλι στον κήπο του Βυζαντινού Μουσείου
- Με τον Γουόρχολ σε 12 αίθουσες
- Λουίζ Μπουρζουά online
- Η ΑΒ7 εργάζεται υπό σκιάν
- Εκτάκτως
- Το φεστιβάλ Comicdom Con γίνεται (για

ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ

Η ζωή στο ταξί: «Δεν υπάρχει αντικείμενο εργασίας για εμάς»

Στη «μάχη» και οι εθελοντές με ραπτομηχανές

Τα νέα όπλα των επιστημόνων κατά του κορωνοϊού